

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsust nr 1672/2006/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse tööhõive ja sotsiaalse solidaarsuse programm Progress”

KOM(2009) 340 (lõplik) - 2009/0091 (COD)

(2009/C 318/16)

Pearaportöör: **Gabriele BISCHOFF**

17. juulil 2009 otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 152 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsust nr 1672/2006/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse tööhõive ja sotsiaalse solidaarsuse programm Progress”

14. juulil 2009. aastal tegi komitee juhatus käesoleva arvamuse ettevalmistamise ülesandeks ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioonile.

Lähtudes komitee kodukorra artiklist 20, määras komitee täiskogu 456. istungjärgul 30. septembril–1. oktoobril 2009 (1. oktoobri 2009. aasta istungil) pearaportööriks Gabriele BISCHOFFI ja võttis ühehäälselt vastu järgmise arvamuse.

1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee järelduste ja soovitude kokkuvõte

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee rõhutab programmi Progress olulisust sotsiaalse Euroopa tugevdamisel, rohkemate ja paremate töökohtade loomisel, vaesuse vähendamisel ja suurema sotsiaalse ühtekuuluvuse saavutamisel. Euroopa Sotsiaalfondi kõrval on see sotsiaalmeetmete kava üks keskseid toetuselemente. Lisaks sellele on programmi Progress üks oluline ülesanne toetada sotsiaalse mõõtme jätkuvat arendamist.

1.2 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab asjaolu, et kriisi ületamiseks on koondatud kõik jõud ning sellega seoses analüüsitakse kõikide eelarveridade puhul nende võimalikku panust kriisi ületamisse ja siinkohal eriti tööhõive tagamisse ja uute töökohtade loomisse.

1.3 Just töötud ja ebasoodsas olukorras rühmad vajavad tõhusat toetust ja nõustamist, füüsilisest isikust ettevõtjatena. Üks ressursse, mida selleks kasutada saab, on muu hulgas ka Euroopa Sotsiaalfond. Seepärast soovib Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee täpsustada Euroopa Sotsiaalfondi ja mikrokrediidirahastu Progress kokkupuutepunktid, et tagada sihtrühmadele suunatud pakkumiste ning laenule juurdepääsu loomine ning et vältida dubleerimist.

1.4 Nagu komitee arvamuses INT/494 märgitud, toetab komitee põhimõtteliselt mikroettevõtetele ja sotsiaalsetele ettevõtetele soodsatel tingimustel mikrokrediidi võimaldamist eeldusel, et need võtavad tööle töötuid ja ebasoodsas olukorras

inimesi. Siiski tuleks täpsemini määratleda, mida sellel all mõeldakse.

1.5 Komitee on siiski mures, et vahendite ümberjaotamine ja sellega seotud programmi Progress vahendite vähendamine 25 miljoni euro võrra aastas avaldab aastatel 2010–2013 märkimisväärset mõju programmi tõhususele ja ulatusele, sh ka edasisele arengule ja programmi strateegilisele suunitlusele. Seepärast palutakse komisjonil täpselt selgitada mõjusid ja kaaluda võimalikke alternatiive. Lisaks tuleks välja tuua võimalik mõju teistele eelarveridadele ja programmidele, eriti ESFile, ning sõltumatutele eelarveridadele, mis on mõeldud nt sotsiaalse dialoogi edendamiseks.

1.6 Kuna komitee on mures, et eelarve ümberjaotamine vähendab programmi Progress mõju Euroopa sotsiaal- ja tööhõivepoliitika valdkonnas, palutakse komisjonil põhjendada, kuidas saab programmi Progress eesmärke paremini saavutada ümberjaotatavate vahenditega kui seni ettenähtud tegutsemisviisiga. Lisaks on vaja selgitada, kuidas saab tagada sotsiaalse Euroopa edasist arengut, eriti silmas pidades Lissaboni strateegia järgse strateegia arendamist, teabevahetust ja rakendamist pärast 2010. aastat.

1.7 Lisaks soovib komitee täpsemalt kaaluda küsimust, kuidas saavutada programmi Progress tõhusam rakendamine, samuti strateegilisem kavandamine ja sihipärasemalt suunatud meetmed, ning millistes valdkondades ja milliste meetmetega saavutada kokkuvõtte, ohustamata programmi eesmärke ja strateegilist suunitlust selle ülejäänud kestuse ajal.

1.8 Peale selle soovib komitee teavet selle kohta, millised turumajanduslikud stiimulid tuleb luua, et pangandussektor tõepoolest täidaks talle muu hulgas ettenähtud laenude andmise ülesannet.

2. Sissejuhatus ja komisjoni dokumendi kokkuvõte

2.1 Viidates komisjoni teatisele „Euroopa majanduse elavdamine”⁽¹⁾ ning arvamustevahetusele tööhõive tippkohtumisel 7. mail 2009, soovitas komisjon 4. juuni 2009. aasta teatises „Ühine kohustus tööhõive tagamisel”⁽²⁾ mitmeid prioriteetseid meetmeid, muu hulgas:

- lühiajatöö parem kasutamine;
- ümberkorralduste parem prognoosimine ja juhtimine;
- töökohtade loomise hoogustamine;
- noorte aitamine.

2.1.1 Liikmesriikidel soovitati koos sotsiaalpartneritega ja ESFi toetusel aidata töötutel ja noortel alustada oma ettevõtet jätkusuutlikul alusel, nt pakkudes ettevõtluskoolitust ja stardikapitali⁽³⁾.

2.1.2 Kõiki kasutada olevaid eelarveridu, eriti Euroopa Sotsiaalfondi, tuleb kasutada aktiivsemalt kriisi ületamise eesmärgil. Muu hulgas tuleb Euroopa Sotsiaalfondi finantsabi kasutada ettevõtluse ja iseseisva ettevõtluse edendamiseks, näiteks ettevõtete loomiseks või laenu saamisega kaasnevate kulude vähendamiseks.

2.1.2.1 Teatises soovitab komisjon muu hulgas luua ELi uus tööhõive elavdamise mikrokrediidirahastu, et anda töötutele uusi võimalusi ning et tasandada eriti ebasoodsas olukorras rühmade, sh noorte jaoks teed ettevõtete loomiseks.

2.1.2.2 Lisaks intressitoetusele ESFist nähakse ette mikroettevõtete asutajate toetamine ka nõustamise, koolituse, juhendamise ja suutlikkuse tõstmise kaudu⁽⁴⁾.

2.2 Lisaks esitas komisjon 2. juulil 2009 ettepaneku uue tööhõive elavdamise ja sotsiaalse kaasamise mikrokrediidirahastu Progress kohta⁽⁵⁾. See rahastu peaks abiks olema töötutele ja ebasoodsas olukorras rühmadele mikroettevõtete loomisel ning sotsiaalmajanduse edasiarendamisel. Komisjon soovitab ka suunata ümber 100 miljonit eurot olemasolevast eelarvest,

vähendades selle summa võrra ühenduse tööhõive ja sotsiaalse solidaarsuse programmi Progress eelarvet.

2.3 Ühenduse tööhõive ja sotsiaalse solidaarsuse programiga Progress (2007–2013) nähakse ette rahaline toetus, et täita Euroopa Liidu tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste valdkonna eesmärgi. See hõlmab ka nende eesmärkide edasiarendamist. Lisaks annab programm Progress panuse Euroopa sotsiaalmeetmete kava konkreetsesse rakendamisse ja väljatöötamisse. Programmi missioon on ka „Tugevdada ELi toetust liikmesriikidele nende püüdlustes luua rohkem ja paremaid töökohti ning suurendada ühiskonnas ühtekuuluvust”⁽⁶⁾.

2.3.1 Programmi Progress vahenditest on seni rahastatud järgmist:

- analüüs ja poliitiline nõustamine;
- ELi õigusaktide ja poliitika rakendamise järelevalve ja aruandlus;
- poliitika rakendamise kogemuste vahetuse edendamine eri osalejate vahel;
- platvormi loomine liikmesriikide vahel kogemuste vahetamiseks.

2.3.2 Strateegilisele raamisikule vastavalt pakub programm Progress selleks järgmisi **saavutusi**⁽⁷⁾:

- juristide ja poliitikute asjakohane koolitus ja õppimine;
- täpsed järelevalve-/ hindamisaruanded ELi õiguse ja poliitika rakendamise ning mõju kohta;
- heade tavade väljaselgitamine ja levitamine;
- teabeedastus- ja teavitustegevus, võrgutegevus sidusrühmade vahel ning üritused;
- asjakohased statistilised vahendid, meetodid ja näitajad;
- asjakohane poliitiline nõustamine, uuringud ja analüüs;
- toetus valitsusvälistele organisatsioonidele ja võrgustikele.

⁽¹⁾ KOM(2009) 114, 4.3.2009.

⁽²⁾ KOM(2009) 257.

⁽³⁾ KOM(2009) 257, lk. 6.

⁽⁴⁾ Vt. idem lk 12.

⁽⁵⁾ KOM(2009) 333 ja KOM(2009) 340.

⁽⁶⁾ Vt Euroopa Komisjon „Strateegiline raamistik ELi tööhõive ja sotsiaalse solidaarsuse programmi Progress (2007–2013) rakendamiseks”, lk 5.

⁽⁷⁾ Vt. idem lk 9.

2.3.3 Programmi Progress loomisega asendati ühenduse mitmed varasemad programmid eesmärgiga saavutada sünergia ja jõuda nende ühendamise kaudu suurema läbipaistvuse ja ühtsuseni.

2.4 2005. aasta arvamuses SOC/188 tervitas komitee selgelt Euroopa Komisjoni ettepanekut. Arvamuses märgiti, et programm Progress on tulevikus Euroopa Sotsiaalfondi kõrval sotsiaalmeetmete kava üks keskseid toetuselemente.

2.4.1 Siiski rõhutas komitee samas arvamuses, et programmele Progress tuleb eraldada piisavalt eelarvevahendeid. Samuti küsis komitee, kas komisjoni kavandatud vahendid on piisavad. Lisaks tuleb tagada, et „väljakuulutatud halduse lihtsustamine ei tooks kaasa mitte ainult paremat programmikorraldust, vaid ka sihtrühmaga arvestava sobiva struktuuri”.

2.4.2 Komitee ärgitas asjaomaste EL valitsusväliste organisatsioonide võrgustike kõrval toetama ka dialoogi riiklike kodanikuühiskonna osalejate vahel.

2.5 2006. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe raames ja Euroopa Parlamendi survele suurendati programmi Progress vahendeid 114 miljoni euro võrra. Seepärast alustas programm kogueelarvega 743 250 000 eurot seitsmeks aastaks (2007–2013) ning eelarvesse kanti vastavalt vahendeid. Kõnealust eelarvet tuleb kasutada programmi Progress viie valdkonna muutmiseks või ajakohastamiseks; need valdkonnad on tööhõive, sotsiaalne kaasamine ja sotsiaalkaitse, tööttingimused, mittediskrimineerimine ja sugudevaheline võrdsuslikkus.

2.6 Programm Progress on kättesaadav ELi 27 liikmesriigile, ELi kandidaatriikidele ja Euroopa Vabakaubandusassotsiatsiooni/Euroopa Majanduspiirkonna riikidele. Selle sihtrühmad on liikmesriigid, kohaliku ja piirkondliku tasandi ametkonnad, riiklikud tööhõiveasutused ja riiklikud statistikaametid. Programmis võivad osaleda ka ülikoolid, uurimisinstituudid, samuti sotsiaalpartnerid ja valitsusvälised organisatsioonid.

2.6.1 Komisjon valib rahaliselt toetatavad projektid kas avalike hangete või pakumiskutsete põhjal.

2.7 Komisjon on seisukohal, et eelarve ühe osa ümberjaotamine ei sea ohtu programmi Progress eesmärgke.

2.7.1 100 miljoni euro suurune summa suunatakse ümber Euroopa tööhõive elavdamise ja sotsiaalse kaasamise mikrokre-
diidirahastu Progress tarvis, st programmil Progress on järele-
jääval perioodil (aastatel 2010–2013) kasutada seega igal aastal
25 miljonit eurot vähem⁽¹⁾.

⁽¹⁾ 2009. aasta lõpuks kasutatakse komisjoni ajakohastatud finantsse-
lgituse kohaselt kogueelarvest (745 miljonit eurot) ära enam kui 280
miljonit eurot, st ülejäänud summast arvestatakse maha või suuna-
takse ümber 100 miljonit eurot.

2.7.2 Seepärast teeb komisjon ettepaneku asendada programmi Progress loomise otsuse (EÜ) nr 1672/2006 artikli 17 lõige 1 järgmisega:

— „Käesolevas otsuses osutatud ühenduse meetmete rakenda-
mise rahastamispaketiks kehtestatakse 643 250 000 eurot
ajavahemikuks 1. jaanuar 2007 kuni 31. detsember
2013”⁽²⁾.

3. Üldised märkused

3.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab asjaolu, et kõikide Euroopa programmide puhul analüüsitakse nende võimalikku panust kriisi ületamisele ning käesoleval juhul saavad need anda panuse eeskätt tööhõive tagamisele ja uute töökoh-
tade loomisele.

3.1.1 Just kõige ebasoodsamas olukorras rühmad, olgu need töötud, noored, üksikvanemad, sisse- ja väljarändajad või naised, vajavad tõhusat toetust. Siiski ei piisa neile vaid laenu võimaldamisest, palju enam vajavad nad eelnevalt nõustamist, kvalifikatsiooni omandamist ja toetust, eelkõige hea äriplaan loomiseks. Siin-
kohal tuleks välja tuua kokkupuutepunktid toetuste saamiseks Euroopa Sotsiaalfondist, seda ka äriidee võimalike riskide või ka väljavaadete kontrollimiseks.

3.2 Põhimõtteliselt tuleks mikrokre-
diidirahastu Progress väljatöötamisel teha suuremat vahet sihtrühmadel:

- a) olemasolevad mikroettevõtted ja sotsiaalsed ettevõtted;
- b) individuaalsed taotlejad.

3.3 Nagu komitee arvamuses INT/494 märgitud, toetab komitee põhimõtteliselt nii üksikisikutele kui mikroettevõtetele ja sotsiaalsed ettevõtetele soodsatel tingimustel mikrokre-
diidi võimaldamist eeldusel, et seeläbi kindlustatakse või luuakse töökohti. Siiski avaldab komitee kartust, et vahendite ümbersu-
namine ja sellega seotud programmi Progress vahendite vähen-
damine avaldab märkimisväärset mõju programmi tõhususele ja ulatusele⁽³⁾. Eriti küsitav on, kuidas saab piisavalt täita pro-
grammile Progress pandud ülesannet toetada sotsiaalse Euroopa edasiarendamist silmas pidades ka Lissaboni strateegia järgset strateegiat. Seepärast palutakse komisjonil seda võimalikult kiiresti täpsemalt selgitada. Ei piisa vaid sellest, et programmi Progress eelarveridade sobivus tuleneb eelkõige sellest, et realist-
likult võttes peab raha võtma olemasolevalt eelarverealet, nagu märgitakse eelhindamises⁽⁴⁾.

⁽²⁾ KOM(2009) 340 lõplik.

⁽³⁾ Komisjoni ettepaneku eelhindamises märgib komisjon, et soovitav oleks enam kui 100 miljoni euro kasutamine uue mikrokre-
diidirahastu jaoks, kuid rohkema kui 100 miljoni euro ümbersuunamine avaldaks negatiivset mõju programmi Progress eesmärkidele ja prio-
riteetidele. Siiski puudub põhjendus, miks see on nii alles alates üle
100 miljoni suuruse summa puhul.

⁽⁴⁾ „Ainus realistlik lahendus oleks seega eraldada vahendid olemasole-
valt eelarverealet. Programmi Progress eelarverida näib olevat selles
osas kõige sobivam” SEK(2009) 907, lk 12.

3.3.1 Lõpuks on teisi, osaliselt väga palju ulatuslikumaid eelarveridu ja programme, eelkõige ESF, milles juba nähakse ette võimalus, et liikmesriigid kasutavad fondi mikrokrediidi jaoks. Siiski ei ole liikmesriigid seni seda võimalust kasutanud.

3.3.2 Lisaks tuleks välja tuua võimalik mõju sõltumatutele eelarveridadele, mis on mõeldud nt sotsiaalse dialoogi edendamiseks.

3.4 Üldiselt jääb segaseks, milline stiimul on pangandussektoril võtta üle talle muu hulgas ettenähtud konkreetne krediidandiandmise ülesanne. Vahendite äravool programmist Progress ainult selleks, et võimaldada raha ühele meetmele, ei ole lisaväärtus programmi eesmärkide toetamisel. Seepärast kutsub komitee komisjoni üles tegema ettepanekuid vastavate turumajanduslike stiimulite kohta, et kõnealuste sihtrühmade jaoks tekiks mikrokrediidi turg pakkujate algatusel.

3.5 Samuti palutakse komisjonil selgitada, kas mikrokrediidi-rahastute programmi ei saaks rahastada teistest eelarvevahenditest või programmidest. Vaid siis saab rääkida täiendavate vahendite kasutamisest tööhõive ja sotsiaalse kaasatuse edendamiseks. Pärast kriisi seisab Euroopa silmitsi suurte probleemidega kasvava töötuse, langevate maksutulude ja suurte eelarve-defitsiitidega toimetulemisel. Ka siinkohal peab programm Progress andma olulise panuse. Seega tuleb tagada, et selleks oleks kasutada piisavalt vahendeid.

3.6 Kui uut mikrokrediidirahastut rahastatakse programmi Progress vahendite ümbersuunamisega, siis tuleks konkreetselt selgitada, millised eesmärgid või saavutused peaksid ära langema või vähenema, kui programmi kasutuses on aastas 25 miljonit eurot vähem. Kogukestust arvestades (2007–2013) oleks vähendamine veidi rohkem kui 13 %, kuid tegelikult on see palju suurem, sest 100 miljonit eurot võetakse ja suunatakse ümber järelejäänud, st aastate 2010–2013 eelarvest. See vähendamine ei tohi viia selleni, et vastavalt kärbitakse näiteks toetust valit-

susväliste organisatsioonide Euroopa võrgustikele, mida rahastatakse programmist Progress. Vastavalt programmi strateegilisele raamistikule on programmi Progress üks tulemuslikkuse näitajaid valitsusväliste organisatsioonide ja võrgustike rahastamise maht.

3.6.1 Nii rõhutatakse strateegia raamistikus 2009, et tahetakse rohkem investeerida valdkondadesse, mis suurendavad liikmesriikide ja ELi võrgustike suutlikkust osaleda nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil otsuste tegemises ja poliitika elluviimises ning seda mõjutada ⁽¹⁾.

3.7 Samas viitab komitee sellele, et mitte mingil juhul ei ole soovitatav vähendada meetmete rahastamist vastastikkuse õppimise valdkonnas (*Mutual Learning/Peer-Reviews*), mis on avatud koordineerimismeetodi keskmes. Need meetmed tuleb välja arendada, et nii kriisi ületamist liikmesriikides paremini toetada, kaasates rohkem ka sotsiaalpartnerid ja asjaomaseid valitsusväliste organisatsioone.

3.8 Komitee on veendunud, et programmi Progress eri valdkondade vahendite valimatu vähendamine ohustab tõsiselt programmi eesmärgi ja mõju. Juhul kui uus mikrokrediidirahastu luuakse programmi Progress vahenditest, siis soovitab komitee kokku kutsuda programmi Progress komitee ning arutada eelarve vähendamise kontseptsiooni kodanikuühiskonna organisatsioonide osalemisel.

3.9 Programmi Progress järelejäänud perioodi jooksul on oluline leppida kokku Lissaboni strateegiale järgneva strateegia osas, seda tutvustada ja rakendada ning sellesse kaasata kõik sidusrühmad. See nõuab suurt toetust, mida suures osas rahastatakse programmi Progress vahendite kaudu. Programmi Progress tööplaanis aastaks 2009 on selleks juba meetmed ette nähtud. Alates 2010. aastast tuleb selleks kasutada rohkem programmi Progress vahendeid.

Brüssel, 1. oktoober 2009

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Mario SEPI

⁽¹⁾ Euroopa Komisjon: „Strateegiline raamistik ELi tööhõive ja sotsiaalse solidaarsuse programmi Progress (2007–2013) rakendamiseks, lk 18”.